

Sygn. akt VIII GC 963/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2023 roku

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Przemysław Kociński

Protokolant st. sekretarz sądowy Dorota Dąbrowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 października 2023 roku w Bydgoszczy

w postępowaniu gospodarczym

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. w upadłości

przeciwko (...) Spółka jawna (...) Spółce jawnej z siedzibą w B.

o zapłatę

zasądza od pozwanego na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. w upadłości odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 280,59 zł (dwieście osiemdziesiąt złotych pięćdziesiąt dziewięć groszy) za okres od dnia 6 lutego 2020 roku do dnia 14 lutego 2020 roku,

oddala powództwo w pozostałej części,

zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. w upadłości na rzecz pozwanego kwotę 107,00 zł (sto siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami, w wysokości ustawowych odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach procesu zawartego w niniejszym wyroku do dnia zapłaty.

Sędzia Przemysław Kociński

Sygn. akt VIII GC 963/21

UZASADNIENIE

Powód T. S. Syndyk Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. w upadłości wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki jawnej z siedzibą w B. kwoty 280,59 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 6 lutego 2020 roku do dnia zapłaty. Nadto domagał się zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych. Przedmiotowa należność wynikała z rozliczenia dostarczonej pozwanemu energii przez (...) S.A. w upadłości.

Nakazem zapłaty o sygn. akt VIII GNc 5331/22 z dnia 21 marca 2023 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych. Motywując powyższe podkreślił, iż uiszczył należność wynikającą z faktury VAT (...) w dniu 14

lutego 2020 roku, jednakże pomylił się wpisując tytuł płatności i w końcówce numeru faktury zamiast roku 2020 wpisał rok 2019.

Sąd zważył, co następuje:

Na podstawie art. 505⁸ § 4 k.p.c., mając na uwadze wartość przedmiotu sporu, uzasadnienie wyroku ograniczono do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Bezspornym w niniejszej sprawie było to, iż strony łączyła kompleksowa umowa dostawy i sprzedaży paliwa gazowego. Zgodnie z art. 535 k.c., przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Sprzedaż jest umową odpłatną, wzajemną, zaś zobowiązania stron dochodzą do skutku solo consensu. Skutkiem zawarcia umowy sprzedaży jest zobowiązanie się sprzedawcy do przeniesienia własności rzeczy lub prawa na kupującego oraz zobowiązanie się kupującego do zapłacenia sprzedawcy umówionej ceny. Ważność umowy zależy więc od zgodnych oświadczeń woli stron, a wydanie rzeczy czy też zapłata ceny są zdarzeniami będącymi wyłącznie przejawami jej wykonania (W. Katner „Umowne przeniesienie własności ruchomości w prawie polskim” Warszawa 1992, str. 51-55). Zgodnie natomiast z art. 555 k.c. przepisy o sprzedaży rzeczy stosuje się odpowiednio do sprzedaży energii, praw oraz wody.

Jak wynika z utrwalonego w orzecznictwie poglądu, umowa o świadczenie usługi kompleksowej jest umową mieszaną posiadającą cechy umowy sprzedaży i umowy przesyłowej (dystrybucji), przy czym umowa przesyłowa jest nazwaną umową o świadczenie usług, uregulowaną innymi przepisami w rozumieniu art. 750 k.c., a więc stosuje się do niej odpowiednio przepisy o zleceniu tylko w zakresie nieuregulowanym ustawą z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne i przepisami wykonawczymi do tej ustawy (tekst jedn. dz. U. z 2017 r., poz. 220 ze zm.). „Te właśnie przepisy – zgodnie z art. 353¹ k.c. – wyznaczają w pierwszej kolejności, oprócz zasad współzycia społecznego i natury stosunku prawnego, którego treścią jest odpłatna usługa przesyłania energii elektrycznej, zakres swobody kontraktowania co do niej. (...). Umowa przesyłowa jest przy tym inną umową niż umowa sprzedaży energii elektrycznej (art. 535 i nast. k.c.)” [Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2004 r., III SK 18/04, OSNP 2004/24/429].

Nie było również przedmiotem sporu to, iż w ramach realizacji rzeczonyj umowy (...) S.A. w upadłości wystawił w stosunku do pozwanego fakturę VAT nr (...), na kwotę 280,59 złotych, z terminem płatności określonym na dzień 5 lutego 2020 roku. (k. 7 akt). Spornym natomiast pozostawało to, czy przedmiotowa należność została uiszczona przez pozwanego, a dokładniej czy strona powodowa zobowiązana była uznać, iż doszło do jej spełnienia. Powód bowiem nie kwestionował tego, iż otrzymał wpłatę w kwocie odpowiadającej wartości wystawionej faktury, jednakże z uwagi na występujące niewłaściwe oznaczenie tytułu wpłaty (błędnie wskazany ostatni człon numeru faktury) dokonał jej rozliczenia w sposób odmienny od tego, jaki podnosiła strona pozwana, zaliczając ją na inne, dalej wymagalne wierzytelności (faktury (...)).

W celu ustalenia prawidłowości rzeczonych czynności w pierwszej kolejności należało wskazać na art. 451 § 1 k.c. W myśl przedmiotowego przepisu dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. Paragraf trzeci rzeczonyj przepisu stanowi natomiast, że w braku oświadczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione świadczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych – na poczet najdawniej wymagalnego. Z powyższego wynika więc jednoznacznie, iż przy regulowaniu należności w pierwszej kolejności decydującym jest wola dłużnika (on bowiem określa, który dług chce spełnić), a dopiero w sytuacji gdy takowa nie została wyrażona, bądź jest na tyle niejasna, iż nie da się jej w żaden sposób odtworzyć czy wyinterpretować, wierzyciel ma możliwość samodzielnego zaliczenia otrzymanej zapłaty na najdawniej wymagalny dług.

W niniejszej sprawie pozwany dokonał wpłaty należności odpowiadającej fakturze nr (...), jednakże pomylił się w ostatnim członie, wpisując rok 2019 zamiast 2020. Kluczowym było więc ustalenie, czy w takich okolicznościach, mając na uwadze przywołane wyżej przepisy, uzasadnionym było skorzystanie przez powoda z art. 451 § 3 k.c.

W ocenie Sądu powód błędnie zaliczył wpłatę w kwocie 280,59 zł na wymagalne wierzytelności oznaczone fakturami (...). Całokształt okoliczności sprawy prowadził do wniosku, iż aktywność strony pozwanej w postaci analizowanego przekazania środków pieniężnych należało uznać za uiszczenia należności za fakturę nr (...). W ocenie Sądu powód, dokonując spornego zaliczenia jak też przebiegowania należności pomiędzy różnymi kontami, całkowicie pominął wolę dłużnika. W tym zakresie należało wskazać na zasługujący na pełną aprobatę pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 16.02.2012 r. (IV CSK 233/11, LEX nr 1164749), w którym wskazano, iż wola dłużnika zaliczenia spełnionego przez niego świadczenia na poczet określonych długów może być wyrażona w dowolny sposób, a jej interpretacja podlega zasadom określonym w art. 65 § 1 k.c. W szczególności o zamiarze dłużnika może świadczyć także wysokość spełnionego świadczenia. W przypadku spełnienia świadczenia odpowiadającego wysokością jednemu z dwóch świadczeń głównych można domniemywać – wobec braku innych okoliczności – że zamiarem dłużnika było zaspokojenie tego długu, który wysokością odpowiada spełnionemu świadczeniu. Również w przypadku, gdy wysokość spełnionego przez dłużnika świadczenia odpowiada wysokością sumie świadczeń głównych wynikających z różnych tytułów można domniemywać wolę dłużnika spełnienia tych świadczeń, a nie tylko jedno z nich wraz z należnościami ubocznymi. Zastosowanie tego rodzaju domniemania woli dłużnika jest szczególnie uzasadnione wówczas, gdy wysokość spełnionego świadczenia odpowiadałaby sumie świadczeń głównych wynikających z różnych tytułów, a nie odpowiadałaby wysokością sumie należności głównej oraz należności ubocznych wynikających z jednego ze stosunków zobowiązaniowych.

W kontekście powyższego należało wskazać, iż całość okoliczności sprawy prowadził do wniosku, iż wolą pozwanego w ramach czynności z dnia 14 lutego 2020 r., było dokonanie zapłaty za fakturę nr (...). Po pierwsze świadczyła o tym wysokość dokonanej wpłaty, która odpowiadała wartości należności wynikającej z w/w dokumentu księgowego. Po drugie tytuł wpłaty jaki został wskazany przez pozwanego, mając na uwadze jego sposób szczególności, dawał jasny sygnał, iż dotyczył tego właśnie długu. Wszak doszło do pomyłki w ostatnim jego członie, jednakże wszystkie pozostałe elementy w pełni pokrywały się z oznaczeniem faktury. Co istotne, w aktach sprawy brak jest dowodów na to, iż pozwany posiadał jakiegokolwiek inne należności, które przypisane byłyby do danego numeru konta ((...)) oraz posiadały symbol (...) (faktury, na które powód zaliczył wpłatę posiadały bowiem symbol (...) oraz (...)). Należy przy tym zwrócić uwagę, iż logika nakazuje przyjęcie, iż cyfry umieszczone przy literze odnoszą się do kolejnych numerów faktur, co jasno identyfikuje regulowaną należność. Po trzecie – brak było w świetle akt sprawy podstaw do przyjęcia, iż pozwany posiadał jakiegokolwiek dług oznaczony numerem faktury (...). Po czwarte – wpłata została dokonana przez pozwaną spółkę w bezpośredniej korelacji czasowej z terminem zapłaty wynikającym z analizowanego dokumentu (termin mijał 5 lutego zaś przelew miał miejsce 14 lutego). Po piąte o woli uiszczenia należności objętej sporną fakturą nr (...) świadczył dowód w postaci przesłuchania reprezentanta pozwanego, która w sposób jasny i logiczny wyjaśniła cel w jakim dokonała przekazania środków pieniężnych w kwocie 280,59 zł. Wszystko powyższe w ocenie Sądu świadczyło o tym, iż pozwany nie tylko w sposób klarowny wyraził swoją wolę płatności na poczet spornej faktury, lecz w świetle zaprezentowanych wyżej okoliczności powyższa winna była zostać przez stronę co najmniej wyinterpretowana. Jedynie na marginesie należało wskazać, iż w przypadku wątpliwości zasadnym było zwrócenie się do dłużnika o dokonanie stosownych wyjaśnień, a nie podejmowanie samodzielnych, chybionych jak się okazuje, prób zaliczenia uzyskanych wpłat.

Mając powyższe, Sąd uznał, iż pozwany dokonał w dniu 14 lutego 2020 r. zapłaty należności głównej objętej fakturą nr (...) wobec tego na podstawie art. 555 k.c. w zw. z art. 535 k.c. a contrario oddalono powództwo w zakresie roszczenia głównego (pkt II wyroku).

Jak już podniesiono wyżej, uiszczenie zapłaty nastąpiło z opóźnieniem. W związku z tym, pomimo nieistnienia należności głównej, uzasadnionym było zgłoszone przez powoda roszczenia w zakresie odsetek, z tym jednakże zastrzeżeniem, iż powyższe należne były wyłącznie za zamknięty okres obejmujący 6 lutego 2020 roku oraz 14

lutego 2020 roku. Orzeczenie w tym zakresie oparte zostało na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1790), który stanowił, iż w transakcjach handlowych – z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny – wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: wierzyciel spełnił swoje świadczenie oraz wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie.

W związku z powyższym Sąd w punkcie I zasądził na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w upadłości od pozwanego odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 280,59 złotych od dnia 6 lutego 2020 r. do dnia, w którym doszło do zapłaty, tj. 14 lutego 2020 roku.

O kosztach procesu orzeczono w niniejszej sprawie na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. Zgodnie z art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak wyłożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko, co do nieznaczej części swego żądania.

W związku z faktem, iż pozwany uległ jedynie w niewielkim zakresie roszczenia odsetkowego, Sąd nałożył na niego obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu stronie przeciwnej. W niniejszej sprawie koszty poniesione przez pozwanego wyniosły łącznie 107,00 zł. W powyższej kwocie mieściła się kwota 90,00zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego w oparciu o § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1814 ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

W związku z powyższym w punkcie III wyroku zasądzono od (...) Spółki Akcyjnej w upadłości na rzecz pozwanego, kwotę 107,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Nadto zgodnie z art. 98 § 1¹ k.p.c. od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu Sąd przyznał odsetki ustawowe za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach procesu do dnia zapłaty.

SSR Przemysław Kociński